
Gestió de la infecció pel coronavirus SARS-CoV-2 en l'àmbit residencial

Pla sectorial

Versió 4.0
Agost de 2020

Contingut

1 INTRODUCCIÓ	3
2 SECTORITZACIÓ, AÏLLAMENT DE PERSONES I MESURES DE PROTECCIÓ EN L'ENTORN RESIDENCIAL ..8	
2.1 ASPECTES GENERALS	8
2.2 SECTORITZACIÓ D'ESPAYS A LA RESIDÈNCIA I UBICACIÓ DELS RESIDENTS SEGONS EL RISC INDIVIDUAL.....	10
2.3 CONSIDERACIONS RESPECTE DE LA UTILITZACIÓ DE PROVES DIAGNÒSTIQUES PER DETERMINAR CASOS POSSIBLES, CASOS CONFIRMATS I CASOS NEGATIUS	12
2.4 DETECCIÓ PRECOÇ DE CASOS	13
2.5 AÏLLAMENT DELS RESIDENTS DE RISC O BÉ AMB INFECCIÓ PER SARS-CoV-2.....	13
2.6 ACABAMENT DE L'AÏLLAMENT DELS RESIDENTS	15
2.7 MATERIAL I MESURES DE PROTECCIÓ PER ALS RESIDENTS I PER ALS PROFESSIONALS	16
EQUIPS DE PROTECCIÓ INDIVIDUAL INTEGRALS	16
<i>Equips de protecció individual integrals (EPI)</i>	16
NORMES GENERALS PER ALS PROFESSIONALS	17
NORMES GENERALS ALS CENTRES	17
3 INGRESSOS DE NOUS RESIDENTS	19
3.1 ASPECTES GENERALS	19
3.2 REQUERIMENTS PER A L'INGRÉS A UN CENTRE RESIDENCIAL.....	19
3.3 MONITORATGE CLÍNIC DE LES PERSONES QUE INGRESSEN EN UN CENTRE RESIDENCIAL	20
3.4 MESURES DE PROTECCIÓ EN CAS QUE UN RESIDENT HAGI DE REBRE ATENCIÓ ASSISTENCIAL FORA DE L'ENTORN HABITUAL	21
4 VISITES A PERSONES QUE VIUEN EN CENTRES RESIDENCIALS	23
4.1 ASPECTES GENERALS	23
4.2 GESTIÓ DE LES VISITES ALS CENTRES RESIDENCIALS.....	24
4.3 PAUTES D'ACCÉS PER ALS VISITANTS DELS CENTRES RESIDENCIALS	25
5 RECUPERACIÓ DE LA NORMALITAT CONVIVENCIAL I LES ACTIVITATS	27
5.1 EINES PER A LA RECUPERACIÓ DE LA CONVIVÈNCIA I L'ACTIVITAT.....	27
5.2 UNITATS ESTABLES DE CONVIVÈNCIA	28
5.3 RECUPERACIÓ DE LES ACTIVITATS.....	29
5.4 SORTIDES DELS RESIDENTS.....	30
5.5 SORTIDES DE CURTA DURADA.....	30
5.6 SORTIDES DE DURADA LLARGA DE MÉS D'UN DIA.....	31
6 MESURES ESPECIALS DE PROTECCIÓ PER ALS CENTRES RESIDENCIALS I CENTRES DE DIA DE GENT GRAN I PER ALS CENTRES RESIDENCIALS DE PERSONES AMB PLURIDISCAPACITATS, ADREÇADES A CONTENIR L'EXTENSIÓ DE LA INFECCIÓ PER CORONAVIRUS SARS-COV-2 EN CAS DE REBROT EPIDÈMIC	32
MESURES DE PROTECCIÓ EN L'ÀMBIT RESIDENCIAL.....	33
6.1 INGRESSOS I SORTIDES	33
6.2 VISITES.....	34
6.3 CRIBRATGE ALS PROFESSIONALS	35
7 BIBLIOGRAFIA: FONTS DE LES RECOMANACIONS	37

1 INTRODUCCIÓ

L'alta incidència del coronavirus SARS-CoV-2 en centres residencials, especialment en gent gran, ha tingut un alt impacte en l'increment de morbiditat i mortalitat, tant de forma directa com indirecta, com ara l'afectació **psicoemocional**, la pèrdua de **l'autonomia personal** i de les **relacions interpersonals**.

La pandèmia està constituint un **gran repte** per als serveis de salut. Donar resposta a les necessitats de les persones que viuen en centres residencials està comportant l'adopció d'un conjunt de mesures, que constitueixen un gran repte organitzatiu i professional adreçat a evitar la propagació del virus dins dels centres, com ara:

- la identificació precoç dels casos,
- el maneig adequat de les persones infectades i dels contactes,
- la preservació de la seguretat de la persona resident, dels seus familiars i de l'entorn i dels professionals.

A mesura que millora la situació epidemiològica, tant des del punt de vista global com a cada residència i per a cada resident en particular, cal anar recuperant la normalitat de l'activitat i la interacció i els vincles entre els residents i les persones properes. Durant la nova **"fase de represa"** la prioritat és recuperar al màxim la normalitat convivencial i les activitats en els centres residencials, maximitzant les mesures de prevenció i seguretat per evitar contagis o rebrots.

El document que es presenta estableix nous criteris i mesures per adaptar el funcionament dels centres a aquesta nova etapa. Aquestes mesures han estat elaborades conjuntament pel Departament de Salut i el Servei Català de la Salut, l'àmbit assistencial i l'àmbit residencial, amb les recomanacions del programa de Vigilància de les infeccions nosocomials als hospitals de Catalunya (VINCat).

Aquestes mesures es poden veure modificades segons l'evolució de l'epidèmia de la COVID-19 i de l'evidència disponible. La diversitat de tipus de centres residencials i persones que hi viuen requerirà adaptacions en la seva aplicació, sempre respectant-ne les indicacions de seguretat.

D'acord amb la situació epidemiològica de cada territori serà necessari adaptar les mesures de seguretat i de prevenció davant del coronavirus SARS-CoV-2.

Els elements clau d'aquest conjunt de mesures es presenten en aquesta taula:

Elements clau	 SECTORITZACIÓ, DETECCIÓ PRECOÇ I AÏLLAMENT DE PERSONES AMB RISC D'INFECCIÓ	 EINES PER A INGRESSOS SEGURS ALS CENTRES	 PAUTES PER A VISITES	 RECUPERACIÓ DE LA NORMALITAT CONVIVENCIAL I DE LES ACTIVITATS
OBJEC-TIUS	<p>Oferir eines per a la sectorització de les residències.</p> <p>Protocol·litzar la detecció precoç de casos de COVID-19, així com les mesures a adoptar segons el resultat.</p> <p>Establir les mesures de protecció per a residents i professionals, vetllant per minimitzar l'impacte psicoemocional.</p>	<p>Definir els criteris d'acceptació de nous ingressos segons la situació epidemiològica de la residència.</p> <p>Definir les accions a realitzar en el moment de l'ingrés de nous residents.</p>	<p>Establir els requisits i les recomanacions en relació amb les visites en funció de:</p> <ul style="list-style-type: none"> -la situació epidemiològica, -les característiques de la residència, -la salut de cada resident. 	<p>Pautar el procés de recuperació progressiva de la normalitat convivencial i de les activitats dels centres residencials.</p>
IDEES CLAU	<p>Les residències delimiten 3 tipus d'espais diferenciats, per tal d'ubicar les persones en zones separades, en funció del risc individual de COVID-19:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Zona verda (neta), -Zona groga (risc de COVID-19), Zona vermella (amb COVID-19). <p>Hi ha mesures de protecció específiques per a cada zona.</p> <p>La PCR és la prova d'elecció per a la detecció de nous casos.</p>	<p>L'acceptació d'un nou ingrés dependrà dels aspectes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> -la situació clínica de la persona, -la situació epidemiològica, -les característiques de la residència. 	<p>Cal maximitzar la recuperació de les activitats socials dels residents.</p> <p>Cal vetllar per la seguretat, tant dels residents i dels visitants com dels professionals.</p>	<p>La recuperació de convivència i de les activitats es farà en funció dels aspectes següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> -l'estat de salut i del risc de cada individu, -la situació epidemiològica i estructural de la residència, -el tipus d'activitat i de la incorporació de professionals externs.

Elements clau	 SECTORITZACIÓ, DETECCIÓ PRECOÇ I AÏLLAMENT DE PERSONES AMB RISC D'INFECCIÓ	 EINES PER A INGRESSOS SEGURS ALS CENTRES	 PAUTES PER A VISITES	 RECUPERACIÓ DE LA NORMALITAT CONVIVENCIAL I DE LES ACTIVITATS
	Cal vetllar per garantir un bon estat físic, psicològic i emocional de les persones durant l'aïllament.			

Classificació de les residències i dels sectors dins de les residències

Tipus de residència	Criteris epidemiològics	Criteris de sectorització
Classificació verda	Sense casos de COVID-19	Correctament sectoritzada. Es garanteixen els circuits, l'aïllament i la sectorització d'espais.
Classificació taronja	Amb casos de COVID-19 i brot controlat	Correctament sectoritzada. Es garanteixen els circuits, l'aïllament i la sectorització d'espais.
Classificació vermella	Amb casos de COVID-19 Aparició de nous casos Brot no controlat	Dificultat de sectorització.

Sectorització	
Zona verda	Sense residents de risc ni infectats
Zona groga	Amb residents amb risc d'infecció pendents de confirmar per haver estat contactes de casos o bé per ser nous ingressos
Zona vermella	Amb residents infectats per coronavirus SARS-CoV-2 (PCR+)

Els agents i equips implicats en les mesures cal que estiguin perfectament identificats. Aquests es coordinaran i treballaran conjuntament amb un objectiu comú:

- Fomentar la responsabilitat i la conscienciació de tot personal de la residència en relació amb les mesures a aplicar als professionals i residents dels centres residencials i en els espais i l'àmbit extern que s'hi relaciona.
- Fer l'acompanyament i l'educació sanitària de professionals, residents i visitants.
- Aconseguir l'aplicació òptima de totes les mesures de protecció i per a l'abordatge de la infecció per SARS-CoV-2.

Agents i equips implicats
Equip assistencial de la residència.
Responsable higienicosanitari del centre residencial
Referents de medicina i infermeria de l'equip d'atenció primària (EAP)
Referent de Salut Pública.

Mesures per als centres en relació amb els professionals que hi treballen:

Plantilla de professionals	Cal que els centres disposin d'una borsa de treballadors adequadament preparats per fer front a possibles contingències de personal.
Material protecció	Cal comptar amb un estoc de material de protecció dels professionals per fer front a brots eventuais.
Obligacions dels professionals	Ús de la mascareta Higiene de mans Distanciament social Informar a la direcció del centre de qualsevol simptomatologia que pugui ser compatible amb la COVID-19, per tal d'efectuar els estudis pertinents. Participar en els plans de formació propis o del Departament de Salut en relació amb la prevenció i el control de la infecció.
Incorporació de nou personal	Tota persona que s'incorpora ha de rebre un Pla d'acollida per conèixer l'organització del centre, com ara la sectorització i els circuits de gestió de persones, material, neteja, entre d'altres. El responsable higienicosanitari ha de ser la persona de referència per als professionals per garantir l'aplicació correcta de les mesures de prevenció i control de la infecció. El personal nou, si està correctament ensinistrat en l'ús dels EPI i el seguiment de les mesures de sectorització de la residència, pot estar ubicat en zones grogues a l'inici de l'activitat laboral.

	<p>Es recomana la realització sistemàtica de proves PCR als professionals de nova incorporació després de la formació en EPI i en els circuits establerts dins de la residència.</p> <p>Cal que prenguin les mesures socials recomanades (ús de mascareta en espais públics, higiene de mans, distanciament físic amb altres persones, etc.).</p>
--	---

2 SECTORITZACIÓ, AÏLLAMENT DE PERSONES I MESURES DE PROTECCIÓ EN L'ENTORN RESIDENCIAL

2.1 Aspectes generals

Les residències són entorns considerats domiciliaris i les habitacions estan en molts casos personalitzades. El canvi d'habitació pot ser una situació estressant per al resident i ha d'estar justificada.

L'aïllament de les persones amb COVID-19 (confirmada o en sospita) és una mesura de control indispensable de la disseminació de la infecció, que cal realitzar de forma molt acurada. El risc de contagi ha de ser avaluat individualment per a cada resident.

Cal tenir present l'adaptació del protocol a les característiques dels residents (trastorns de conducta, autisme, deteriorament cognitiu, autonomia, problemes de salut mental, etc.).

Sectorització d'espais
És important: <ul style="list-style-type: none">
- Delimitar els espais per tal d'adoptar les mesures de prevenció i control de la disseminació de la infecció adequades.
- Disposar dels equips de protecció individual (EPI) necessaris, en funció de l'estat dels residents de cada zona.
Sempre que les condicions dels centres ho permetin, és recomanable l'aïllament vertical o per plantes.
Els professionals s'han de distribuir per plantes o per zones, tot evitant el contacte creuat i el trànsit entre zones.
En el cas que calgui transitar entre zones diferenciades i espais comuns (com ara vestidors), cal recordar les mesures de desinfecció i control.

Document de referència: **Procediment per a la sectorització**

Separació de residents en 3 grups	Aïllament
Residents sense risc d'infecció	No s'aïllen
Residents amb risc d'infecció que hauran de fer una quarantena, perquè siguin contactes de casos confirmats o bé perquè no es pugui garantir si han estat o no contactes, com seria el cas de nous residents que ingressen al centre.	Aïllament
Residents amb infecció confirmada per coronavirus SARS-CoV-2.	Aïllament
Qualsevol tipologia de resident	Trasllat a un altre centre residencial o dispositiu específic de suport quan no es puguin garantir les mesures d'aïllament en el centre propi, segons la valoració que facin els equips de salut.

Mesures de protecció de la infecció en l'entorn residencial

DISTÀNCIA DE SEGURETAT

Tant en espais tancats com a l'aire lliure, la distància física interpersonal de seguretat s'estableix en 1,5 m, en general.

També cal garantir un espai de seguretat equivalent a 2,5 m² per persona, excepte que s'estableixin valors més restrictius en algunes activitats.

Es pot reduir la superfície de seguretat fins a 1 m² per persona, sempre que es faci ús obligatori de la mascareta.

ÚS DE MASCARETES EN RESIDENTS

Obligatòries en zones grogues

No estan obligades al seu ús les persones que presentin algun tipus de malaltia o dificultat respiratòria que es pugui veure agreujada per la utilització de la mascareta.

Tampoc, si per la seva situació de discapacitat o dependència no disposen d'autonomia per treure's la mascareta o bé presenten alteracions de conducta que facin inviable la seva utilització.

NETEJA I DESINFECCIÓ

Cada centre residencial, en funció de la seva qualificació, ha de disposar d'un protocol de neteja i desinfecció on s'indicarà com s'ha de realitzar la neteja i desinfecció en funció de cada zona, d'acord amb la seva utilització, l'aforament, la freqüència de trànsit o ocupació, els tipus d'activitats, els usos, així com la possibilitat de la presència de COVID-19 positiva o de persones en quarantena.

Si la desinfecció la fan empreses i entitats* que realitzen serveis a tercers han d'estar inscrites al Registre Oficial d'Establiments i Serveis Biocides (ROESB o ROESP).

*Empreses de tractaments de desinfecció de l'aire, superfícies, materials, equips i mobles (tractaments d'àmbit ambiental) o de desinfecció de materials, equips, superfícies i utensilis relacionats amb la manipulació, emmagatzematge i consum

Mesures de protecció de la infecció en l'entorn residencial

DISTÀNCIA DE SEGURETAT

d'aliments i alimentària (tractaments d'àmbit alimentari).

Els productes emprats seran sempre autoritzats i la seva aplicació respectarà la seguretat de les persones i el medi.

Document de referència:

[Neteja i desinfecció](#)

VENTILACIÓ I SISTEMES DE CLIMATITZACIÓ

Cal mantenir la màxima aportació possible d'aire exterior als habitatges i locals, mitjançant ventilació natural, obrint portes i/o finestres o, si es disposa de sistemes de ventilació i climatització, treballant al màxim possible amb aire exterior per afavorir la renovació de l'aire, sempre que es pugui garantir una temperatura interior màxima de 26 °C (temperatura recomanada per la Generalitat de Catalunya).

Els sistemes descentralitzats —com les unitats de *fan-coil*, *splits* o petits equips autònoms, que només recirculen l'aire interior escalfant-lo o refredant-lo—, quan sigui necessari utilitzar-los per garantir una temperatura interior màxima de 26 °C i no es disposi de suficient aportació forçada d'aire exterior, es recomana fer-los servir a velocitats de ventilador baixes.

És adient complementar-ho amb ventilació natural, obrint portes o finestres, per tal que hi hagi renovació de l'aire.

Els ventiladors (d'aspes, de peu, de sobretaula, etc.) poden ser una font de dispersió de gotes petites, atès el flux d'aire que generen al voltant, per la qual cosa NO són recomanables. Tanmateix, en cas que per raons d'augment de temperatura sigui necessari el seu ús, cal tenir en compte que el flux d'aire generat no es dirigeixi cap a les persones.

S'utilitzarà a la menor velocitat possible, per generar menys turbulències.

Document de referència: [Ventilació i sistemes de climatització](#)

2.2 Sectorització d'espais a la residència i ubicació dels residents segons el risc individual

	ESPAIS	TIPOLOGIA RESIDENTS A UBICAR	ACTIVITATS
Zona verda	<p>Espais nets on no hi ha cap resident que sigui un cas confirmat, ni sospitós ni que hagi estat en contacte estret amb un cas de COVID-19.</p> <p>Indicacions:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Les habitacions poden ser individuals o compartides. • Els residents poden estar en les	<p>GRUP A: RESIDENTS SENSE CAP RISC I SENSE INFECCIÓ PER CORONAVIRUS SARS-COV-2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Residents sense símptomes i sense contacte estret amb un cas sospitós, probable o confirmat de COVID-19. • Els residents i ingressos que han superat la malaltia i han superat el període d'aïllament corresponent.	<p>Els residents poden realitzar activitats a les zones comunes.</p> <p><u>Ventilació adequada dels espais</u></p> <p>Cal fer seguiment estricte (almenys 1 cop al dia) de <u>l'aparició de signes i</u></p>

	ESPAIS	TIPOLOGIA RESIDENTS A UBICAR	ACTIVITATS
	<p>zones comunes, amb una distància de seguretat d'1,5 m entre ells.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ingressos al centre provinents de centres hospitalaris, sociosanitaris i centres residencial amb PCR negativa o IgG positives corresponents o que hagin estat en zones verdes lliures de COVID-19 i que hagin fet estricte aïllament. 	<p><u>síntomes compatibles</u> amb la infecció per coronavirus SARS-CoV-2.</p>
Zona groga	<p>Espais que allotgen residents sospitosos d'infecció per SARS-CoV-2.</p> <p>Cal fer seguiment de l'evolució i confirmar el diagnòstic.</p> <p>Indicacions:</p> <ul style="list-style-type: none"> Les habitacions han de ser individuals i amb bany propi sempre que es pugui. Si no es pot cal fer neteja i desinfecció després de cada ús Els residents no han sortir de l'habitació, mengen dins de les habitacions i no poden estar en zones comunes. Cal que els professionals segueixin l'ordre estricte de col·locació i retirada dels EPI per evitar contaminació creuada. Cal fer el canvi d'EPI en cada habitació i utilitzar preferentment bates. El canvi d'EPI s'ha de fer abans de sortir de l'habitació del resident. Cal llençar l'EPI al contenidor de <u>residus</u>, a excepció de les ulleres i la mascareta, que s'hauran de retirar fora de l'habitació. Cal garantir la higiene de mans. La utilització de guants no eximeix de realitzar la correcta higiene de mans després de la seva retirada. 	<p>GRUP B: RESIDENTS AMB RISC D'INFECCIÓ. ZONA DE RISC DE CONTAGI.</p> <ul style="list-style-type: none"> Residents amb símptomes compatibles amb la COVID-19 pendents de prova diagnòstica (RT-PCR). Aquests residents han d'estar confinats en habitació individual fins a la confirmació diagnòstica. Residents sense símptomes que es troben en quarantena per haver estat en contacte estret amb un cas sospitós, probable o confirmat de COVID-19 (14 dies en aïllament). Ingressos procedents de domicili, asimptomàtics i amb PCR negativa. Romandran en aïllament preventiu 14 dies. Ingressos procedents d'hospital o sociosanitari, asimptomàtics i amb PCR negativa als quals no s'ha garantit l'aïllament o l'estada en una zona lliure de COVID-19 durant el seu ingrés. 	<p>Cal establir un programa per a cada resident de mobilització activa i contacte social amb cuidadors i famílies per telèfon o videotrucades.</p>
Zona vermella	<p>Espais que han d'acollir els residents que siguin casos confirmats de COVID-19.</p> <p>Indicacions:</p> <ul style="list-style-type: none"> Les habitacions poden ser individuals o compartides. 	<p>GRUP C: CASOS CONFIRMATS DE COVID-19.</p> <p>S'ha de tenir especial cura amb l'impacte emocional que té el diagnòstic i el trasllat intern dels residents cap a una unitat considerada de risc.</p>	<p>Cal establir un programa per a cada resident de mobilització activa i contacte social amb cuidadors i famílies per telèfon o videotrucades.</p>

	ESPAIS	TIPOLOGIA RESIDENTS A UBICAR	ACTIVITATS
	<ul style="list-style-type: none"> • Els residents poden estar en zones comunes exclusives per a persones amb COVID-19. • El personal pot portar el mateix EPI durant el torn, sempre que estigui íntegre i que no tingui restes biològiques. • Cal canviar-se els guants i fer la higiene de mans entre pacients. 		

2.3 Consideracions respecte de la utilització de proves diagnòstiques per determinar casos possibles, casos confirmats i casos negatius

El sistema sanitari emprà diferents proves per al diagnòstic de les persones que han estat casos probables o confirmats de COVID-19.

És important fer una correcta prescripció i interpretació dels resultats de les proves per tal de classificar els residents en grups de risc, sense risc o d'infecció.

Els residents i professionals que ja han superat la malaltia NO cal que siguin sotmesos a proves ni a mesures de restricció social durant els 6 mesos posteriors a la infecció.

(RT-PCR)* Proves de detecció d'àcids nucleics del coronavirus SARS-CoV-2	Proves de detecció d'anticossos
<p>És la tècnica d'elecció per al diagnòstic de les persones infectades.</p>	<p>NO es recomana el seu ús per al diagnòstic individual d'infecció degut a la manca de sensibilitat de moltes d'aquestes proves en la fase precoç de la malaltia, segons manifest de l'Organització Mundial de la Salut, l'European Centre for Disease Prevention and Control i la Societat Espanyola de Malalties Infeccioses i Microbiologia Clínica.</p>
<p>NO es recomana el seu ús per retirar l'aïllament, ja que pot mantenir-se positiva durant molt temps sense que això signifiqui que la persona té capacitat infectiva.</p>	<p>És recomanable realitzar Ig total i IgG a partir dels 10 dies d'aïllament per determinar l'estat immunitari previ a la retirada de l'aïllament.</p> <p>Si la prova és positiva es pot retirar l'aïllament.</p>

*Reacció en cadena de la polimerasa amb transcriptasa inversa (RT-PCR, *Real Time reverse*

---

transcription–Polymerase Chain Reaction).

2.4 Detecció precoç de casos

Tots els residents i professionals seran objecte de control clínic i epidemiològic diari, excepte els que ja siguin casos sospitosos, confirmats o probables de COVID-19.

Control clinicoepidemiològic
Llista de signes i símptomes de revisió diària
Temperatura
Presència de simptomatologia compatible amb COVID-19
Exploració del risc de contacte amb una persona sospitosa, probable o confirmada de COVID-19

Si algun resident passa a tenir la consideració de cas sospitós, es procedirà al seu aïllament immediat, en zona groga, així com al dels seus contactes.

Si algun professional passa a tenir la consideració de cas sospitós, es retirarà del lloc de treball i se li indicarà que contacti amb la seva mútua laboral perquè li faci la valoració i les proves corresponents.

2.5 Aïllament dels residents de risc o bé amb infecció per SARS-CoV-2

L'aïllament dels residents es fa per zones i en funció de si tenen la malaltia confirmada o bé de si tenen risc de desenvolupar-la.

Els residents i professionals que ja han superat la malaltia no cal que siguin sotmesos a proves ni a mesures de restricció social al llarg dels 6 mesos següents.

AÏLLAMENT			
SECTOR	PERFIL DE RESIDENTS SEGONS EL SECTOR	OBJECTIU DE L'AÏLLAMENT	ESPECIFICITATS
Zona groga	<p>Sector destinat als residents amb risc d'infecció per SARS-CoV-2.</p> <p>Un sospitós pot ser un contacte estret d'un cas, o bé un resident nouvingut o bé un resident amb clínica compatible amb COVID-19.</p>	Realització de la quarantena establerta (14 dies) i detecció precoç d'infecció o de COVID-19.	Cal aplicar mesures d'aïllament estrictes (menjar a les habitacions, no utilitzar zones comunes, utilitzar EPI, entre d'altres).
Zona vermella	<p>Sector destinat a acollir els residents amb infecció confirmada o probable per SARS-CoV-2 (PCR positiva o elevada sospita clínica).</p> <p>En el moment en què es confirma un cas a una residència es considera que hi ha un brot a la institució o zona afectada.</p>	<p>Curació i atenció dels malalts i dels infectats asimptomàtics.</p> <p>L'aïllament s'ha de mantenir un mínim de 10 dies des de l'inici dels símptomes i fins que el pacient hagi estat 3 dies sense febre i amb millora simptomàtica.</p>	<p>L'aparició d'un cas determina que es realitzin PCR a tots els residents i treballadors exposats, classificats com a contactes estrets segons els serveis de vigilància epidemiològica territorial, inclosos els professionals externs que són considerats contactes estrets.</p> <p>Els professionals es podran realitzar la prova al servei de prevenció de riscos o mútues laborals o a l'EAP de referència del centre residencial. La direcció del centre informarà a l'equip d'atenció primària del brot i avisarà als serveis de vigilància epidemiològica del territori (Salut Pública) per a l'estudi del brot i per determinar l'actuació i l'estudi de contactes.</p>
S'han de restringir al màxim possible les visites als residents de zones del centre grogues o vermelles.			

A tenir en compte:

- Cal extremar l'ús de mascareta quirúrgica i la higiene de mans.
- Cal minimitzar l'impacte emocional i cognitiu que pugui tenir l'aïllament en els residents i els contactes. Per fer-ho, hauran de:

-
- Definir circuits per tal de facilitar les sortides de les habitacions i mantenir les rutines d'exercici físic, respectant sempre les sectoritzacions establertes.
  - Vetllar pel manteniment dels vincles socials amb familiars o entorn, aplicant els plans de comunicació definits: facilitant l'ús del telèfon, la videoconferència o altres vies telemàtiques.
  - Avaluar molt acuradament els efectes de l'aïllament (físics, cognitius i emocionals) en els residents, ja siguin persones grans o afectades per trastorns de conducta, autisme, deteriorament cognitiu, i establir les mesures terapèutiques i de suport emocional pertinents.

2.6 Acabament de l'aïllament dels residents

El desaïllament d'un resident que ha patit una infecció per COVID-19 s'ha de fer amb les mesures adients (vegeu el [Procediment per a la sectorització](#)) per evitar la infecció d'altres residents).

El seguiment i l'alta són prescrits pels professionals sanitaris corresponents, del centre residencial i del centre d'atenció primària.

En aixecar l'aïllament el resident passa directament a zona verda.

La durada de l'aïllament és diferent segons la situació clínica de l'individu:

- L'aïllament dels infectats per coronavirus SARS-CoV-2 s'ha de mantenir un mínim de 10 dies des de l'inici dels símptomes i fins que el pacient hagi estat 3 dies sense febre i amb millora simptomàtica.
- En el cas de residents que han superat la malaltia (confirmada per PCR negativa) i a qui, per alguna raó, se'ls ha tornat a fer la PCR i aquesta torna a sortir positiva, es pot fer una determinació d'IgG: si la IgG és positiva es pot procedir a retirar l'aïllament, ja que els estudis realitzats no han detectat risc de contagi en aquests casos. La PCR NO és un bon indicador per retirar l'aïllament ja que pot mantenir-se positiva durant molt temps sense que això signifiqui que la persona té capacitat infectiva.
- L'aïllament dels residents amb risc d'haver estat infectats i que estan en quarantena dura 14 dies. Cal realitzar una PCR al final d'aquest període i si és negativa finalitza la quarantena. Si és positiva passen a ser considerats un cas.

2.7 Material i mesures de protecció per als residents i per als professionals

Les mesures generals de protecció són la utilització de la mascareta quirúrgica i la higiene de mans freqüent al llarg de tota la jornada. Les residències hauran de disposar sempre d'un estoc mínim de material de seguretat i d'equips de protecció.

El vestit de treball i calçat ha de ser exclusiu per al centre de treball. No es pot estar en zones internes de la residència amb roba i calçat de carrer.

Equips de protecció individual integrals

Cal una formació específica per a l'ús de l'equip integral de protecció individual (EPI), per tal d'assegurar la correcta utilització i extracció, evitant l'autocontaminació durant el procés. El material de protecció té indicacions d'ús específiques per a cadascun dels sectors de la residència i en funció del perfil de pacient en relació amb el coronavirus SARS-CoV-2.

Equips de protecció individual integrals (EPI)
Mascareta i/o protector respiratori
Protecció ocular/pantalla
Bata i/o granota.
Es recomana en l'entorn residencial l'ús de bata
Guants de nitril o làtex, d'un sol ús
Document: Equips de protecció individual (vegeu Procediment per a la sectorització i https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/pla-desescalada-centres-residencials.pdf)

Mesures de protecció		
Zones	Mesures per a professionals	Mesures per als residents
Zona verda	Higiene de mans Mascareta quirúrgica Guants Bata o davantal (no cal canviar-lo entre diferents higiènes).	Higiene de mans
Zona groga	Higiene de mans Mascareta FFP2 Ulleres o protector facial Guants	Higiene de mans Mascareta quirúrgica en cas que hagi de transitar per algun espai comú.

Mesures de protecció		
Zones	Mesures per a professionals	Mesures per als residents
	Bata Davantal impermeable per a procediments d'alt risc (contacte amb sang, excrements, orina, vòmits, saliva). Cal canviar l'EPI entre contactes amb cada resident.	
Zona vermella	Higiene de mans Mascareta FFP2 Ulleres o protector facial Guants Bata impermeable Els EPI en zona vermella es poden portar durant tota la jornada, sempre que estiguin íntegres i sense restes biològiques. Els guants i la higiene de mans s'han de canviar/realitzar entre cada procediment i pacient	Higiene de mans Mascareta quirúrgica en els espais comuns propis i en cas que hagi de transitar per algun espai comú

Normes generals per als professionals

- Mantenir les distàncies de seguretat sempre que sigui possible.
- Cal portar els cabells recollits.
- Les ungles de les mans s'han de portar curtes i sense esmalt.
- No s'han de portar polseres, anells ni braçalets.
- La higiene de mans és la mesura principal de prevenció i control de la infecció.
- La higiene de mans s'ha de fer de manera general amb aigua i sabó, tot i que si les mans no estan aparentment brutes es poden fer servir productes de base alcohòlica.
- Cal realitzar la higiene de mans abans i després del contacte amb cada resident i després del contacte amb superfícies o equips potencialment contaminats.
- Cal realitzar la higiene de mans abans de col·locar l'EPI i després de la seva retirada.

Normes generals als centres

- És millor posar cartells informatius sobre la higiene de mans a l'entrada dels centres, passadissos i zones comunes.
- Cal disposar de sabó amb dosificadors i tovalloles de paper per a la higiene de mans en els lavabos dels centres, per a residents, visitants i professionals.
- Cal disposar de dispensadors amb solució hidroalcohòlica per a la higiene de mans.

-
- Cal disposar de contenidors de residus amb tapa d'obertura de pedal (idealment, tant dins com fora de l'habitació).

3 INGRESSOS DE NOUS RESIDENTS

3.1 Aspectes generals

L'acceptació de nous ingressos als centres residencials depèn del compliment d'una sèrie de criteris relacionats, d'una banda, amb el control de la infecció per SARS-CoV-2 per part de cada centre residencial i, d'altra banda, sobre la base de la classificació dels centres en verds, taronges o vermells.

Residència	Acceptació de nous ingressos
Classificació verda	SÍ
Classificació taronja	SÍ
Classificació vermella	No

3.2 Requeriments per a l'ingrés a un centre residencial

És un objectiu clau evitar l'exposició dels residents al contagi, per la qual cosa s'han establert un conjunt de requeriments a realitzar en cas que hi hagin noves persones que ingressen a un centre residencial en aquest context de pandèmia.

Requeriments per a l'ingrés al centre residencial Establerts pel Departament de Salut	
Test PCR negatiu De no més enllà de 5 dies	Tota persona que hagi d'ingressar en una residència ha de disposar d'una PCR negativa realitzada en un termini inferior a les 24-48 h els dies previs, preferiblement mai més enllà de 5 dies.
Compromís i declaració responsable de la família	Declaració de la família conforme no ha estat en contacte estret amb cap cas sospitós, probable o confirmat de COVID-19 en els darrers 14 dies. També es compromet a avisar la residència en cas que en els dies posteriors a l'ingrés alguna persona convivent amb el resident sigui diagnosticada de COVID-19.
Comunicació als referents sanitaris	La residència n'informarà l'equip d'atenció primària i el referent de Salut Pública per determinar el risc i si calen mesures addicionals.
Informe assistencial d'ingrés a la residència	Informe habitual d'ingrés a la residència, que inclogui informació clínica i epidemiològica del resident.

Requeriments per a l'ingrés al centre residencial Establerts pel Departament de Salut	
Aïllaments preventius	<p>Les persones que ingressin han de restar en aïllament durant 14 dies, en zona groga.</p> <p>Les persones que ja han superat la malaltia, han complert el període d'aïllament en un altre centre sanitari o residencial i han rebut l'alta mèdica poden ingressar en zona verda si disposen de PCR negativa o anticossos IgG.</p> <p>Aquells ingressos que provenen d'alta d'hospital, de centres socio-sanitaris o d'altres recursos assistencials, en què s'hagi realitzat estricta aïllament preventiu poden ingressar directament en zona verda sense haver de fer l'aïllament previ en zona groga.</p>

3.3 Monitoratge clínic de les persones que ingressen en un centre residencial

En el moment de l'ingrés o reingrés* de nous residents, que poden provenir d'un altre centre residencial, socio-sanitari o hospitalari, o bé del seu domicili o altres, cal dur a terme un monitoratge orientat a la identificació ràpida de nous casos, per tal d'evitar la propagació de la infecció dins de la residència, així com per a la seva atenció sense retard.

Control diari de símptomes o signes compatibles amb COVID-19 als nous residents, durant 14 dies	<p>Inclou la presa de temperatura en arribar i l'interrogatori de símptomes, per part del personal sanitari de la residència.</p> <p>Es du a terme en un espai específic a prop de l'entrada.</p> <p>Cal fer el registre a la història del resident.</p> <p>Cal contactar amb l'EAP en cas de sospita de COVID-19 per posar en marxa l'estudi del resident i dels contactes.</p> <p>Cal contactar amb la família en cas de sospita de COVID-19 per comprovar que no hi hagi cap cas, amb símptomes compatibles, entre els contactes del nouvingut de cara a determinar el focus de contagi al més ràpidament possible.</p> <p>https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/signes-simptomes-alarma.pdf.</p> <p>https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/pla-desescalada-centres-residencials.pdf</p>
--	---

3.4 Mesures de protecció en cas que un resident hagi de rebre atenció assistencial fora de l'entorn habitual

NO es consideren reingressos els residents que acudeixen a tractament en centres sanitaris (p. ex.: diàlisi), a la realització de proves complementàries o a visites a serveis sanitaris

En cas que un resident hagi d'anar a fer-se una prova, assistir a una consulta sanitària o rebre un tractament fora de l'entorn residencial (p.e. quimioteràpia, una diàlisi), cal prendre una sèrie de mesures específiques per garantir la seguretat del resident i dels professionals.

Sempre que sigui possible, s'organitzaran les visites quan el resident no tingui risc d'infecció ni malaltia, de manera que si el resident és un cas sospitós, confirmat o probable, o bé està en aïllament preventiu, l'equip assistencial de la residència i el d'atenció primària hauran de valorar la urgència de la visita o la prova i, si es pot, posposar-la. En cas que no sigui possible posposar la visita caldrà prendre les mesures descrites més endavant i, a més, avisar al transport i al centre de destí de la condició de pacient amb COVID-19 o risc de COVID-19, per tal de coordinar amb ells les mesures de protecció dels treballadors i dels usuaris del centre de destí.

Les mesures de protecció inclouen:

- El resident ha d'anar i tornar amb mascareta quirúrgica des que surt del centre fins que hi torna, llevat que durant la prova diagnòstica o la visita calgui treure-li. Si el pacient és un cas confirmat o un contacte, cal avisar, a més, al centre de destí i al transport d'aquesta condició perquè prenguin les mesures adients.
- El transport (sanitari o privat) i el centre de destinació han de complir amb les mesures de protecció adequades (espai de distanciament, ús de mascaretes, higiene de mans, desinfecció d'utilatge).
- Cal evitar el transport públic.
- En tornar a la residència, cal evitar el contacte del resident amb cap altre usuari fins que no es duguin a terme les mesures que es descriuen a continuació.
  - Desinfectar el calçat i/o cadira de rodes/carrutxes (amb lleixiu al 0,1 %).
  - Fer la higiene de mans.
  - Canviar la roba i rentar-la a 60 °C.
  - Valorar, en funció del tipus de prova, un bany o una dutxa.
- És important informar al centre de destí que la persona viu en una residència, per tal que s'extremi les mesures de prevenció i control de la infecció en la seva

---

arribada i durant la seva estada, especialment per a les persones no hagin passat prèviament la malaltia i, per tant, siguin susceptibles de contagi.

- En cas que un resident sigui atès, per qualsevol raó, en zones de major risc d'infecció (ex: àrees d'atenció de sospita de COVID-19), tot i les mesures de protecció del lloc de destí es recomana l'aïllament del resident durant 14 dies.
- Si es tracta de visites periòdiques i les característiques del centre ho permeten, és recomanable que aquesta persona tingui una habitació individual o comparteixi espai amb persones amb condicions similars. S'estarà atent a l'aparició de febre i/o altra simptomatologia compatible.
- En cas d'anar acompanyat d'un familiar, cal que aquest prengui les mesures de prevenció i control de la infecció (ús de mascareta, neteja de mans, distanciament físic).

Els sistemes de transport i els centres sanitaris disposen de protocols de control i prevenció de la infecció per COVID-19.

4 VISITES A PERSONES QUE VIUEN EN CENTRES RESIDENCIALS

4.1 Aspectes generals

Les visites de familiars, amics, cuidadors, altres, sovint són un element clau per al benestar emocional dels residents. Tanmateix, en el context actual, l'entrada de persones alienes a la institució pot comportar un risc de contagi, ja que els visitants poden ser vectors de transmissió del coronavirus SARS-CoV-2.

Per tal de minimitzar el risc de contagi, cal realitzar una tasca important d'informació i assessorament a les persones visitants, en què es comparteixi la responsabilitat per garantir la seguretat de tota la comunitat convivent, així com prendre una sèrie de mesures que es descriuen a continuació.

Les visites estan autoritzades en les situacions que garanteixin la no propagació de la infecció en funció de la classificació de la residència.

Estat de la residència	Possibilitat de rebre visites
Classificació verda	És possible rebre visites.
Classificació taronja	Només es permeten les visites als residents sense patologia COVID-19 en les zones habilitades com a verdes*
Classificació vermella	No es permeten les visites*

El tancament complet dels centres residencials als visitants està sota l'autoritat sanitària territorial, d'acord amb els criteris establerts pel Departament de Salut i el Servei Català de la Salut.

*En qualsevol estat de les residències, s'autoritzaran les visites de familiars quan el suport i el procés d'atenció a les persones ho aconsellin i, especialment, en situació de final de vida. Vegeu: [Acompanyament de final de vida per als familiars a persones que viuen en una residència](#)

4.2 Gestió de les visites als centres residencials

Aspectes organitzatius de les visites	
Autorització i cita prèvia	Cal que totes les visites estiguin autoritzades i que tinguin assignada cita prèvia.
Informació escrita o verbal de les condicions de les visites	<p>Atesa la vulnerabilitat dels residents, cal informar-los especialment sobre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - La importància de complir les mesures higièniques, estrictament. - Les mesures d'accés. <p>Les visites familiars s'han d'adaptar tenint en compte les característiques de l'espai intern del centre i el perfil de la persona usuària.</p>
Supervisió de professionals	Cal disposar de professionals per a la supervisió de les visites.
Registre diari de visitants	Es mantindrà registre diari de les visites amb telèfon de contacte, per tal de poder facilitar l'estudi de contactes en cas que el resident desenvolupi simptomatologia compatible amb la COVID-19.
Horari establert	<p>Mentre hi hagi transmissió comunitària es recomana una visita setmanal per resident.</p> <p>Es definiran franges horàries per a visites.</p> <p>La durada de la visita dependrà de la capacitat organitzativa del centre.</p>
Visitants i aforament	<p>Mentre hi hagi transmissió comunitària es recomana un màxim de 3 visitants per visita.</p> <p>Es recomana que el visitant sigui el mateix en períodes no inferiors a 14 dies.</p>
Zona de recepció visitants	<p>El centre ha de disposar d'una àrea o sala de recepció de visites on personal del centre dugui a terme la instrucció i el cribratge clínic dels visitants.</p> <p>Els residents no han de tenir accés a aquesta sala.</p>
Àrees de visita (preferiblement seran a l'exterior)	<p>Establir zones "d'àrees netes" dedicades específicament a visites, en les quals s'aplica el protocol vigent de desinfecció entre visita i visita.</p> <p>A les residències que en disposin, es recomana habilitar un espai exterior.</p> <p>Si no es disposa d'espai exterior, es podrà habilitar un espai interior suficient per rebre les visites de 3 visitants garantint les mesures de seguretat.</p> <p>És recomanable que aquestes àrees disposin de separacions físiques (taules intermèdies, cadires separades, altres) que facilitin garantir la distància de seguretat de 1,5 m entre les persones).</p>

Aspectes organitzatius de les visites	
	En cas que la residència no pugui habilitar un circuit i sales diferenciades, cal designar un espai específic per a les visites on s'intensificarà la neteja i la desinfecció i, si és possible, ubicada al més a prop possible de l'entrada del centre.
Senyalització	Es marcaran o identificaran amb cintes, pintura, mobiliari, cartells, altres, les línies de separació de l'espai habilitat, per tal de facilitar el manteniment de la distància de seguretat entre el visitant i el resident.
Sortides a l'exterior	Es recomanen les passejades dels residents per l'exterior de la residència acompanyats pels visitants per reduir la circulació de visites dins dels centres i mantenir les distàncies de seguretat. És imprescindible l'ús de mascareta per als residents i visitants. És imprescindible la higiene de mans dels residents i visitants en recollir i deixar el resident.
Visites a residents a les seves habitacions	Només estan permeses en els casos de residents que es trobin enllitats. Podrà accedir a l'habitació com a màxim 1 visitant per visita. És imprescindible l'ús de mascareta per als residents i visitants. El centre haurà de netejar i desinfectar posteriorment les superfícies de l'habitació (tauletes, poms de les portes, baranes, sofà, etc.).
Visites a residents amb COVID-19 confirmada, probable o en sospita (en zona groga o vermella)	No és permès el contacte directe dels visitants, excepte quan el suport i el procés d'atenció a les persones ho aconsellin i, especialment, en situació de final de vida. Si fos el cas, és imprescindible l'ús de mascareta per als residents i EPI per als visitants.
Suport per videoconferència o telefònic	Independentment de les visites presencials, el centre residencial ha de garantir que, sempre que la situació del resident ho permeti, hi hagi mètodes alternatius, com l'ús de telèfons o la videoconferència, que permetin mantenir una relació fluïda entre els residents i les seves famílies.

4.3 Pautes d'accés per als visitants dels centres residencials

Les mesures de protecció indicades per als visitants són les mateixes que tots els professionals realitzen diàriament per accedir al centre.

Afectacions per als visitants	
Restricció d'accés	Cap persona visitant amb confirmació o sospita

Afectacions per als visitants	
	d'infecció per coronavirus SARS-CoV-2 pot accedir a la residència fins a la seva alta mèdica.
Recomanació de no realitzar visites	Es recomana que les persones que hagin estat en espais amb major risc de contagi (activitats en grup, celebracions, etc.) posposin la visita fins a 14 dies després de la situació de risc.
Cribratge clínic a cada visita per detectar signes i símptomes o altres riscos compatibles amb la infecció per coronavirus SARS-CoV-2	<ul style="list-style-type: none"> - Interrogatori de símptomes o signes compatibles amb COVID-19 per part del personal sanitari de la residència. - Mesura de la temperatura. - Interrogatori de contactes amb persones sospitoses, probables o confirmades de tenir COVID-19. - Interrogatori d'antecedents de proves diagnòstiques positives.
Mesures de protecció a adoptar pels visitants	<p>A criteri de la residència, caldrà omplir un document d'autodeclaració responsable per signar la primera vegada que es visita el centre, després d'haver estat adequadament informat.</p> <p>Un cop superat el control clínic el visitant:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ha de realitzar un rentat higiènic de mans amb productes de base alcohòlica a l'entrada i a la sortida del centre. - Cal la desinfecció del calçat. - Cal posar-se una mascareta quirúrgica. - S'ha de mantenir la distància mínima d'1,5 m amb els residents. - No es pot transitar per les zones del centre no autoritzades. - Cal anar a veure directament el resident a les zones establertes i sortir immediatament després de la visita.

5 RECUPERACIÓ DE LA NORMALITAT CONVIVENCIAL I LES ACTIVITATS

5.1 Eines per a la recuperació de la convivència i l'activitat

La represa de la normalitat en l'entorn de les residències pot comportar que els residents facin visites a l'exterior, rebin visites de familiars o del seu entorn, vagin al domicili familiar, es recuperin activitats individuals i grupals, entre d'altres, la qual cosa incrementa el risc que la infecció entri des de l'exterior al centre i es propagui.

És per aquest motiu que, en el context de recuperació de la convivència i l'activitat en època de pandèmia, cal avançar en fórmules d'organitzatives segures.

Els canvis organitzatius i les mesures de protecció específiques d'aquest procés es realitzaran atenent a una sèrie de variables que s'esmenten a continuació.

Variables a tenir en compte per al procés de retorn a la normalitat convivencial

Situació individual dels residents en relació amb la COVID-19	Situació de les residències i sectorització	Organització i estructura del centre	Tipologia de les activitats
Persones amb COVID-19 activa	Residència verda Residència taronja Residència vermella	Aplicació de les mesures de protecció de la persona resident i del professional/acompanyant.	Utilització d'espais comuns (passadissos, menjador, sales...).
Persones amb sospita de COVID-19	Zones verdes Zones grogues	Característiques dels espais interiors i exteriors de la residència.	Activitats grupals
Persones que han superat la malaltia	Zones vermelles		Entrada de professionals externs
Persones sense COVID-19		Grau de supervisió amb què es podran realitzar les activitats.	

5.2 Unitats estables de convivència

L'organització de nuclis socials estables, o unitats estables de convivència formades pels mateixos residents i professionals, constitueix una estratègia que pot reduir el risc d'infecció entre professionals i residents.

- Els residents i els professionals es divideixen formant unitats estables de convivència d'unes 10-15 persones, segons les possibilitats organitzatives de la residència.
- Es designen espais específics per a cada unitat convivencial, de manera que els residents i professionals d'una mateixa unitat comparteixen els mateixos espais (sales de estar-menjador, zones del jardí o terrasses...).
- En cas que no es puguin separar els espais entre unitats, els espais comuns s'hauran de netejar entre ús i ús (per exemple, l'espai de rehabilitació).
- En un mateix espai gran poden conuiu diferents unitats convivencials sempre que no hi hagi relació entre elles.
- És recomanable la disposició de banys específics per a cada grup de convivència o, en cas que no sigui possible, fer una neteja després de cada ús.
- A les hores dels àpats comparteixen taula sempre el mateix grup de residents, així com la taula de les activitats de lleure.
- Cal seguir mantenint l'espai de distanciament entre residents, especialment quan entren en contacte amb l'exterior de la residència.
- Cada grup de convivència disposarà de gerocultors referents, els quals en els torns diürns seran sempre les mateixes persones i seran les encarregades de fer una vigilància activa dels possibles signes i símptomes de sospita de COVID-19 o d'altres descompensacions i de poder alertar els professionals d'infermeria o de medicina en cas necessari.

5.3 Recuperació de les activitats

	Activitats Interiors	Activitats exteriors	Professionals externs
Zona verda	<p>Es podran realitzar activitats grupals amb un màxim de 10-15 persones per activitat.</p> <p>Es podrà realitzar rehabilitació de forma grupal.</p> <p>Cal garantir la distància de seguretat i les mesures higièniques i de desinfecció.</p> <p>Els espais comuns han de garantir les distàncies de seguretat, ampliant l'horari dels torns si és necessari.</p> <p>Cal comptar amb la supervisió dels professionals.</p>	<p>Es poden realitzar activitats fora del centre(per exemple a museus, casals socials, altres).</p> <p>Es permeten sortides de residents als seus domicilis familiars i visites presencials a centres sanitaris imprescindibles i no demorables.</p> <p>Cal avisar l'organitzador de l'activitat per garantir que compleix amb les normes bàsiques de seguretat.</p> <p>Cal comptar amb la supervisió dels professionals o de familiars.</p> <p>Caldrà que el resident i els familiars portin mascareta quirúrgica i realitzin adequadament la higiene de mans i la desinfecció al retornar al centre.</p>	<p>Es permetrà l'entrada de professionals externs al centre.</p> <p>Els serveis es realitzaran de forma individualitzada.</p> <p>És obligatori l'ús d'equips de protecció individual (EPI).</p>
Zona groga	<p>No es poden compartir espais comuns.</p> <p>No es podrà realitzar rehabilitació de forma grupal.</p>	<p>No es permet la sortida a l'exterior.</p> <p>Es permeten les sortides per visites presencials a centres sanitaris imprescindibles i no retardables.</p>	<p>Només es permeten en casos excepcionals i per raons de salut.</p>
Zona vermella Persones amb COVID-19	<p>Es poden compartir espais comuns exclusius de les zones vermelles, amb supervisió per part dels professionals.</p> <p>Es podrà realitzar rehabilitació de forma</p>	<p>No es permet la sortida a l'exterior.</p> <p>Es permeten les sortides per visites presencials a centres sanitaris imprescindibles i no retardables.</p>	<p>Només es permeten en casos excepcionals i per raons de salut.</p>

	Activitats Interiors	Activitats exteriors	Professionals externs
	grupal.		

5.4 Sortides dels residents

Les sortides a passejar pel carrer o per visitar a familiars, entre d'altres, són elements importants per a la recuperació dels vincles socials i afectius dels residents. En el context actual, caldrà reprendre aquestes activitats prenent una sèrie de mesures específiques.

5.5 Sortides de curta durada

Els residents prou autònoms poden sortir sols sempre que tinguin capacitat per aplicar amb criteri les mesures de protecció establertes i detallades en aquest document (ús de mascareta i higiene correcta de mans). La direcció del centre, juntament amb el resident i amb la família/cuidador, valoraran si el resident pot sortir sol o si és millor que vagi acompanyat, o bé si cal evitar les sortides.

La recomanació general és realitzar les sortides de forma pactada amb el centre, i havent rebut prèviament tota la informació relacionada amb les mesures de protecció (ús mascareta, reducció al mínim dels contactes imprescindibles amb l'entorn social, higiene freqüent de mans, ventilació adequada dels espais, i detecció precoç de qualsevol simptomatologia compatible amb COVID-19).

Cal signar un document de declaració responsable per fer sortides a l'exterior, per part del resident o bé del familiar/cuidador.

Es recomana no agafar cap transport públic.

En tornar a la residència, cal que el resident eviti el contacte amb cap altre usuari fins que no es duguin a terme les mesures que es descriuen a continuació:

- Desinfectar el calçat i/o cadira de rodes/carrutxes, si és el cas (amb lleixiu al 0,1 %).
- Fer la higiene de mans del resident.
- Canviar-se de roba, que s'ha de dur a rentar a 60 °C.

Per a la recollida del resident i per a la tornada al centre, s'evitarà l'entrada del familiar al centre i s'utilitzaran els espais destinats a visites per fer la recepció.

Les persones que realitzin sortides a l'exterior, preferiblement, poden constituir unitats de convivència estables.

5.6 Sortides de durada llarga de més d'un dia

Les sortides de més d'un dia de durada (com ara caps de setmana, vacances, altres) cal que siguin autoritzades per la direcció del centre.

Cal que el resident i els acompanyants rebin informació de les mesures de protecció del resident quan està fora del centre (ús mascareta en relacions socials fora de l'entorn convivent, reduir al mínim els contactes imprescindibles amb l'entorn social, higiene freqüent de mans, ventilació adequada dels espais, i detecció precoç de qualsevol simptomatologia compatible amb COVID-19). Es recomana evitar aquelles activitats en què es comparteixi material o que posin en perill el manteniment de la distància de seguretat.

Cal signar un document de declaració responsable per fer sortides a l'exterior, per part del resident o bé del familiar/cuidador.

Les persones que realitzin sortides a l'exterior, preferiblement, poden constituir unitats de convivència estable.

En cas de sortides superiors a 3 setmanes, caldrà fer una PCR a la tornada així com una quarantena preventiva en zona groga durant els 14 dies posteriors al retorn.

La direcció de la residència ha de planificar l'arribada dels residents d'una forma esglaonada, controlada i pactada amb les famílies i cuidadors, per tal de poder fer una supervisió acurada dels reingressos.

6 Mesures especials de protecció per als centres residencials i centres de dia de gent gran i per als centres residencials de persones amb pluridiscapacitats, adreçades a contenir l'extensió de la infecció per coronavirus SARS-CoV-2 en cas de rebrot epidèmic

Els indicadors de seguiment epidemiològic a la comunitat ens ajuden a determinar situacions que incrementin el risc que el virus pugui entrar la residència, per la seva alta circulació. Aquest risc pot fer imprescindible que, en determinats centres de serveis socials de determinats territoris, s'hagin de desplegar mesures especials de protecció per prevenir i minimitzar el risc d'infecció en els grups més vulnerables. Aquestes mesures estan adreçades als centres residencials d'atenció a la gent gran i d'atenció a les persones amb pluridiscapacitat. Les persones amb pluridiscapacitat, ja sigui física com intel·lectual, poden tenir un risc superior de complicacions en cas d'infecció pel coronavirus SARS-CoV-2 quan aquesta s'associa a altres factors de vulnerabilitat, com ara l'edat avançada o determinades patologies.

Cal, per tant, valorar les persones dels centres residencials següents:

- Persones amb discapacitat física que viuen en servei de centre residencial amb necessitat de suport generalitzat.
- Persones amb discapacitat intel·lectual que viuen en servei de centre residencial amb necessitat de suport generalitzat i problemes de salut afegits.

Les mesures addicionals esmentades seran d'aplicació als centres residencials d'atenció a la gent gran i d'atenció a les persones amb pluridiscapacitats¹. No afectarien persones amb discapacitat que viuen en llars-residències o llars amb suport.

Per a la identificació dels àmbits territorials on cal valorar d'aplicar les mesures especials de protecció s'utilitzarà l'indicador de tendència del risc de rebrot (EPG). Aquesta tendència consta de dos factors, la incidència acumulada els últims 14 dies (IA14) i la taxa de reproducció efectiva (Rt). El risc de rebrot d'un territori és elevat quan la IA14 supera els 50 casos/100.000 habitants i/o l'Rt és superior a 1,5. Així, un territori amb un **EPG superior a 75** es considera que té un elevat risc de contagi provinent de la comunitat.

Salut Pública i l'autoritat sanitària, tenint en compte l'EPG, el volum de població i les característiques del territori, determinaran els territoris on s'han d'aplicar les mesures especials.

Setmanalment es revisaran els indicadors epidemiològics que permetran determinar tant l'aplicació com la suspensió de les mesures especials.

L'EPG ens mostra de forma setmanal l'evolució del risc de rebrot a cada territori i es pot consultar a la web: <https://dadescovid.cat> . En funció de les dades, cada residència en coordinació amb els delegats territorials dels Departaments de Salut i de Treball, Afers Socials i Famílies (TASF) podran començar a preparar les mesures de protecció en l'àmbit residencial.

Mesures de protecció en l'àmbit residencial

Les mesures proposades afecten els col·lectius següents:

- residents
- familiars/amics
- professionals

6.1 Ingressos i sortides

- Se suspenen els ingressos a excepció dels considerats d'urgència social o els provinents de centres sanitaris (hospitalaris o d'atenció intermèdia).
- Queda a consideració de la direcció del centre, en residents autònoms i d'acord amb la situació de cada persona, la possibilitat de permetre sortides de curta limitades a una hora al dia (ex.: passejos a l'exterior, sortides puntuals...). Per mantenir les mesures de protecció es recomana que vagin acompanyats per cuidadors o de personal dels centres residencials.

La residència, d'acord amb el resident i la família, poden limitar aquestes sortides si consideren que el risc és elevat per les condicions de la persona.

- Se suspenen les sortides de caps de setmana i les inferiors a 3 setmanes.
- S'autoritzen les sortides acordades de 3 setmanes o més, que a la tornada requeriran de l'aplicació de mesures de protecció com si es tractés d'un nou ingrés (prova PCR preingrés, quarantena de 14 dies i PCR de retirada d'aïllament).
- Les sortides acordades amb els familiars requeriran de la signatura d'un document de declaració responsable de la persona resident o del familiar que se'n faci càrrec. Aquestes persones seran informades de les mesures de protecció que han de seguir durant aquest període, amb l'objectiu de protegir la persona resident.
- Als centres residencials es crearan unitats de convivència estables d'entre 15 i 20 persones residents, amb separació entre elles, als efectes del desenvolupament d'activitats grupals i sortides als equipaments exteriors de la residència (terrasses, jardins, etc.).

6.2 Visites

Per tal facilitar o flexibilitzar les visites a les persones residents amb COVID-19, en una residència A, B o C catalogada com a 'verda' o en els espais 'verds', cal que la residència compleixi els requeriments tècnics següents:

1. Disposar d'espais comuns tancats o d'espais oberts que garanteixin el distanciament.
2. Disposar d'espais comuns amb sistemes de ventilació i aire condicionat que proporcionin la temperatura adequada i establerta.

<https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/ventilacio-sistemes-climatitzacio.pdf>.

3. Facilitar EPI als familiars per part de la direcció de la residència
4. Disposar d'un espai a l'entrada de la residència perquè el familiar es posi/es tregui l'EPI i d'un treballador del centre que ho faciliti i asseguri.
5. Disposar d'un sistema de gestió de residus.
6. Realitzar un registre diari de les visites, on consti: nom, cognoms, adreça de contacte, telèfon i CIP del visitant

La persona que desitgi visitar un familiar allotjat en una residència ha de complir els següents requeriments personals:

- Emetre el document de declaració responsable que li facilitarà la direcció de la residència (llista de control: febre, tos, ofec, contacte amb malalt diagnosticat o amb simptomatologia...) amb la menció explícita de l'acceptació del risc que suposa per al visitant el sol fet de dur a terme la visita.
- Acceptar explícitament:
  - a. una única visita d'un familiar per persona i dia.
  - b. un temps de visita d'entre 30 i 45 minuts per dia.
  - c. el compliment de totes les mesures de protecció de la persona resident i del familiar visitant.
  - d. el manteniment de la distància de seguretat amb els professionals de la residència.

Altres consideracions:

- En els casos de persones residents que es trobin enllitades podrà accedir a l'habitació un familiar per visita. S'hauran d'aplicar les mesures d'higiene comunes i caldrà netejar i desinfectar posteriorment les superfícies de l'habitació (tauletes, poms de les portes, baranes, sofà, etc.).

- Cap persona amb confirmació o sospita d'infecció per coronavirus SARS-CoV-2 pot accedir a la residència fins a la seva alta mèdica.
- Es deneguen les visites als centres que encara no mostrin un control adequat de la infecció, fins a la seva estabilització, segons criteris de Salut Pública (residències classificades com a vermelles).
- En aquests casos s'autoritzaran les vistes de familiars quan el suport i el procés d'atenció a les persones ho aconsellin, en casos d'urgència o necessitat justificada i en situació de final de vida; sempre amb les mesures de protecció recomanades.
- Independentment de la possibilitat de les visites presencials, el centre residencial ha de garantir, sempre que la situació de la persona resident ho permeti, que hi hagi mètodes de comunicació addicionals com l'ús de telèfons o la videoconferència, que permetin mantenir una relació fluida entre les persones residents i les seves famílies.

Mesures de protecció en l'àmbit de centres de dia de gent gran

- Se suspèn l'atenció presencial grupal als centres de dia de gent gran, sense perjudici que es pugui valorar l'atenció a casos específics.
- Per donar resposta a les necessitats d'atenció de les persones especialment vulnerables, els centres de dia podran realitzar atenció presencial al centre de caràcter estrictament individual i amb cita prèvia; a les persones que presentin necessitats de suport i d'atenció continuada, necessitats socials o disminució del grau d'autonomia. Aquesta atenció es farà amb el necessari compliment de totes les mesures establertes en aquestes recomanacions.

6.3 Cribratge als professionals

Un dels elements més importants són els professionals que treballen en una residència, ja que són les persones que interaccionen amb major intensitat amb els residents.

En situacions d'elevada transmissió comunitària es recomana:

- EPG > 75 PCR cada 14 dies
- EPG < 75 PCR cada 30 dies
- PCR de retorn si estan fora més de 3 setmanes, intentant al màxim quadrar el retorn amb el cribratge habitual
- PCR per a noves incorporacions

Mesures especials de protecció en cas de rebrot epidèmic	
Ingressos	Suspesos a excepció de les urgències socials i els provinents de centres d'atenció intermèdia i hospitals d'aguts.
Visites	Permeses en residències verdes o espais verds amb el compliment d'uns requeriments específics; a excepció que l'autoritat sanitària territorial, donades les característiques de la zona, indiqui restriccions.
Sortides a l'exterior de curta durada (com ara passejades, sortides autònomes dels residents, o bé acompanyats amb familiars o cuidadors, entre d'altres),	Queden a consideració de la direcció del centre, les sortides d'1 hora al dia d'acord amb les característiques i situació del resident, acompanyat de cuidadors o personal dels centres residencials per reforçar les mesures de protecció.
Sortides de cap de setmana	Suspeses
Sortides de menys de 3 setmanes de durada.	Suspeses
Sortides de més de 3 setmanes de durada.	Autoritzades En aquests casos, cal que el resident, o bé la persona cuidadora, signi un document de declaració responsable i que siguin informats de les mesures de protecció a adoptar durant el període. Quan el resident retorni al centre, caldrà que se li realitzi una PCR i que compleixi una quarantena de 14 dies, tal com es fa amb les persones que ingressen de nou a un centre residencial.
Activitats en el centre residencial i sortides als equipaments exteriors (terrasses, jardins, altres)	Es realitzaran només amb unitats de convivència estables d'entre 15 i 20 persones, que romandran separades entre elles.
Activitat dels centres de dia de gent gran.	Suspensa l'atenció grupal Autorització d'atenció presencial individual en casos que tenen necessitats socials especials o necessitats de suport i atenció continuada.

L'equip sanitari del centre residencial (responsable higienicosanitari o metge/essa generalista) valorarà en funció de la situació de salut de la persona la necessitat d'adoptar o no les mesures addicionals de seguretat i protecció.

Aquest conjunt de mesures especials es podran adaptar segons la situació i les característiques de cada residència, en funció de les indicacions de l'autoritat sanitària.

7 Bibliografia: fonts de les recomanacions

Documents de referència

Acompanyament al final de la vida

https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/acompanyament-final-vida.pdf

Gestió de residus

http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/gestio-residus.pdf

Guia d'actuació enfront de casos d'infecció pel nou coronavirus SARS-CoV-2 a les residències

https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/guia-actuacio-residencies.pdf

Neteja i desinfecció en residències geriàtriques

https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/neteja-desinfeccio-residencies-geriatricues.pdf

Procediment d'actuació enfront de casos d'infecció pel nou coronavirus SARS-CoV-2 en la fase de desconfinament. Indicadors de seguiment

https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/procediment-actuacio-coronavirus.pdf

Sectorització de residències

http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/procediment-sectoritzacio-residencies.pdf

Signes i símptomes d'alarma amb la infecció per coronavirus SARS-CoV-2.

[http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/EPG>75 PCR cada 14 dies i restriccions de visites excepte aquestes que hem parlat de 30 min una vegada al dia](http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/EPG%3E75_PCR_cada_14_dies_i_restriccions_de_visites_exceptes_que_hem_parlat_de_30_min_una_vegada_al_dia.pdf)

2.- EPG<75 PCR cada 30 dies i visites normals de manera segura i en un lloc específic

3.- PCR de retorn si fora més de 3 setmanes

[iu/signes-simptomes-alarma.pdf](http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/signes-simptomes-alarma.pdf)

Ventilació i sistemes de climatització

https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/ventilacio-sistemes-climatitzacio.pdf

Bibliografia

1. Associació Catalana de Recursos Assistencials (ACRA) (2020). Proposta d'ACRA per al desescalament en els centres residencials d'atenció a la gent gran <https://www.acra.cat/proposta-d-acra-per-a-la-desescalada-en-els-centres-residencials-6-de-maig-de-2020-591297.pdf?disposition=attachment>
2. Associació de Centres d'Atenció a la Dependència (ACAD) (2020). Proposta per al desescalament en els centres residencials d'atenció a la gent gran.
3. Associació Empresarial d'Economia Social DINCAT (2020). Propostes i recomanacions per al procediment de desescalada dels serveis residencials i diürns.
4. Associació Empresarial CESOCAT (2020). Proposta de mesures d'aplicament progressiu del confinament i aïllament de les persones ateses a les residències.
5. Centers for Disease Control and Prevention (CDC) (2016). Nursing home care. [Consulta: 11 de març de 2016]. <https://www.cdc.gov/nchs/fastats/nursing-home-care.htm>.
6. Centers for Disease Control and Prevention (CDC) (2020). Preparing for COVID-19:long-term care facilities, nursing homes. [Consulta: 21 de març de 2020]. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/healthcare-facilities/prevent-spread-in-long-term-care-facilities.html>.
7. Centers for Disease Control and Prevention (CDC) (2020). Interim SARS-CoV-2 Testing Guidelines for Nursing Home Residents and Healthcare Personnel <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/nursing-homes-testing.html>
8. Centers for Medicare & Medicaid Services (2020). Center for Clinical Standards and Quality/Quality, Safety & Oversight Group. [Consulta: 13 de març de 2020]. <https://www.cms.gov/files/document/qso-20-14-nh-revised.pdf>
9. Infectious Diseases Society of America (2020). Guidelines on Infection Prevention for Health Care Personnel Caring for Patients with Suspected or Known COVID-19. <https://www.idsociety.org/practice-guideline/covid-19-guideline-infection-prevention/>

-
10. Society for Post-Acute and Long-Term Care Medicine (2020). Strategies for mitigating the emotional impact of COVID-19.
<https://paltc.org/sites/default/files/Strategies%20for%20Mitigating%20the%20Emotional%20Impact%20of%20COVID-19.pdf>
  11. Sociedad Española de Enfermedades Infecciosas y Microbiología Clínica (SEIMC) (2020). Consideraciones de SEIMC para dar de alta a personal sanitario con COVID-19 (30 de març de 2020).
https://www.seimc.org/ficheros/documentoscientificos/recomendaciones/seimc-rc-2020-alta_personal_sanitario_con_covid-19.pdf/4647-3190
  12. Sociedad Española de Enfermedades Infecciosas y Microbiología Clínica (SEIMC) (2020). Recomendaciones de SEIMC sobre el uso de las pruebas de detección de anticuerpos (27 d'abril de 2020).
https://www.seimc.org/ficheros/documentoscientificos/recomendaciones/seimc-rc-2020-Recomendaciones_uso_de_las_pruebas_de_deteccion_de_anticuerpos.pdf/4700-3201
  13. Woelfel, R; et al (2020). Clinical presentation and virological assessment of hospitalized cases of coronavirus disease 2019 in a travel-associated transmission cluster. medRxiv 2020.03.05.20030502 (PREPRINT)
<https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.03.05.20030502v1>